

تعیین اثر عوامل آموزشی بر اشتغال فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد تربیت بدنی دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی

لیلا قربانی قهفرخی^{۱*}، ابوالفضل فراهانی^۲

تاریخ تصویب: ۹۳/۱۰/۲۸

تاریخ دریافت: ۹۳/۵/۱۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، تعیین اثر عوامل آموزشی بر اشتغال فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد تربیت بدنی دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی می‌باشد. پژوهش حاضر توصیفی-پیمایشی و از نوع کاربردی است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد تربیت بدنی دانشگاه دولتی و غیردولتی در سال‌های ۱۳۸۵ لغایت ۱۳۹۰ می‌باشد که از مجموع ۷۵۰۰ نفر تعداد ۳۶۰ نفر طبق فرمول کوکران به صورت تصادفی به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب و جهت بالا بردن میزان تعمیم و اعتبار تا ۴۲۱ نفر افزایش یافت. نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای خوشه‌ای و به صورت تصادفی انجام شد. جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته بهره گرفته شد. روایی محتوایی پرسشنامه مورد تأیید اساتید و اعضای هیأت علمی گروه تربیت بدنی و مدیریت رسید. برای بررسی روایی سازه پرسشنامه، از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد که روایی ساختاری قابل قبولی نشان داده شد (بار عاملی، ۰/۷۴۸) و میزان پایایی پرسشنامه برابر ۰/۹۷ (آلفای کرونباخ) گزارش شد. عوامل مؤثر بر اشتغال فارغ‌التحصیلان تربیت بدنی با استفاده از نرم‌افزار آماری لیزرل از دیدگاه فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد تربیت بدنی دو گروه دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی اولویت‌بندی شدند. به‌طور کلی، عامل تقویت برنامه‌های خوداشتغالی از دیدگاه فارغ‌التحصیلان دانشگاه دولتی با بار عاملی ۰/۸۰۷ و عامل جذب دانشجو بر اساس نیازهای آموزشی واقعی جامعه با بار عاملی ۰/۷۷۸ از نظر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های غیردولتی در اولویت اول قرار گرفتند.

کلید واژه‌ها: عوامل آموزشی، اشتغال، فارغ‌التحصیلان، دانشگاه دولتی، دانشگاه غیردولتی

1. عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور و دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور*

Email: leilaghorbani2006@yahoo.com

Email: afarahani@pnu.ac.ir

2. استاد دانشگاه پیام نور

مقدمه

یکی از رسالت‌های مهم آموزش عالی، تربیت نیروی متخصص و متعهد است، چرا که نیروی متخصص و کارآمد در توسعه هر کشوری نقش اساسی ایفا می‌کند. در جامعه جوان ایران، که تعداد دانشجویان و در نتیجه فارغ‌التحصیلان دانشگاهی آن در سال‌های اخیر رشد چشمگیری داشته است، مسأله اشتغال و به‌خصوص اشتغال در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی، به‌عنوان موضوعی اصلی و مهم مطرح گردیده است. لذا ایجاد اشتغال و استفاده از خدمات آن، بایستی در زمره مشغولیت‌های مهم هر سیستم آموزش عالی باشد تا بتواند با استفاده مناسب از این سرمایه بی‌بدیل و سرنوشت‌ساز، کشور را به سمت توسعه روزافزون سوق دهد (سعیدی‌رضوانی و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۳). اشتغال دانش‌آموختگان مراکز آموزش عالی کی از شاخص‌های مهم برای ارزشیابی درجه اثربخشی آنهاست (آهنچیان، ۱۳۸۲: ۲۵). نظام آموزش عالی هر کشور نقش اساسی در ایجاد تحول فکری و ایجاد آمادگی‌ها و توانایی‌های لازم دارد ضمن اینکه هماهنگی سیاست‌های کلان اقتصادی و به‌کارگیری روش‌های مناسب برای حمایت و حفظ اشتغال موجود از ایجاد مشاغل جدید، مهم‌تر است (رهايي، ۱۳۸۵: ۳۴).

بی‌تردید، دانشگاه‌ها علاوه بر نقش اولیه خود یعنی تولید و ترویج علم و گسترش تحقیقات، دامنه وسیع‌تری از فعالیت‌ها را در سرلوحه اهداف خود قرار داده‌اند تا بدین وسیله ارتباط نزدیک‌تری را با جامعه پیرامون خود برقرار سازند. در این میان، تقویت و توسعه کارآفرینی در دانشگاه‌ها می‌تواند موجب حل معضل اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها شده و آینده وضعیت شغلی آنان را با توجه به نوع رشته و تخصص دانشگاهی‌شان شفاف‌تر سازد (شولتر، ۱۳۷۸: ۷۵).

در کشورهای اروپایی، تلاش وسیعی برای گسترش این آموزش‌ها انجام شده است. در حال حاضر نیروهای قدرتمند اقتصادی به‌دلیل سیاست‌های جهانی شدن بازار و رشد و توسعه سریع نظام‌های اطلاع‌رسانی، تأکید زیادی بر توسعه کیفی و انعطاف‌پذیر بودن نظام‌های آموزشی دارند. توسعه نظام آموزش در انگلستان، تغییر ساختار نظام آموزشی در آلمان، دوباره‌سازی این نظام در کشورهای شرق اروپا و قانون جدید آموزش فنی و حرفه‌ای در هلند؛ نمونه‌هایی از رشد و توسعه نظام آموزش در کشورهای اروپایی است (نیووننهوس^۱ و براندسما^۲، ۲۰۰۱: ۵).

برای رسیدن به اهداف آموزش از نظر تأمین سرمایه‌های انسانی کارآمد برای رشد و توسعه انسانی، طراحی برنامه آموزشی اثربخش و کارآمد با توجه به امکانات، نیازها و چالش‌های اساسی جامعه ضرورت ویژه‌ای دارد. بنابراین تعیین کمیت و کیفیت این آموزش‌ها، کارآیی آنها در برآورده کردن اهداف از پیش تعیین شده، رابطه آنها با اشتغال و بازار کار و نوع و سطح آموزش‌ها بسیار مهم و یکی از دغدغه‌های فراهم‌کنندگان این گونه آموزش‌ها است (سیستم، ۲۰۰۳: ۳).

جذب فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور در بازار کار منوط به داشتن توانایی‌ها و ویژگی‌هایی است که بخشی از آنها می‌بایست در طول دوران تحصیل در دانشگاه ایجاد گردد (ماروانی^۴، ۲۰۰۹: ۱۲). عدم تناسب بین فرایندها و مواد آموزشی رشته‌های تحصیلی موجود در دانشگاه‌ها با مهارت‌ها و توانایی‌های مورد نیاز بازار کار، یکی از عوامل موفق نبودن فارغ‌التحصیلان در کارایی و اشتغال است (میرزایی، ۲۰۰۷: ۱۵). علاوه بر این مورد، برخی از عوامل بیرونی که خارج از حوزه فعالیت و کنترل نظام آموزش عالی است نیز بر اشتغال فارغ‌التحصیلان تأثیر بسزایی دارند (بودریا^۵، ۲۰۰۸: ۳۵) تقریباً نیمی از افراد که وارد دانشگاه می‌شوند نمی‌توانند تخصصی را که مبتنی با نیازهای جامعه باشد. بیاموزند، در نتیجه بعد از فراغت از تحصیل خود نمی‌توانند شغلی مناسب و فراخور خود پیدا کنند و جز کسب مدارک عالیه انگیزه‌ای ندارند (داداشی‌پور، ۱۳۵۵: ۸). لیونز^۶ معتقد است که تجربیات تحصیلی برای گسترش دامنه شغلی در آینده ضروری است. بر اساس رویکرد وی، موفقیت شغلی و حرفه‌ای در گرو تجربیات تحصیلی است (لیونز، ۱۹۹۲: ۴۷۰). صالحی (۱۳۸۵)

1. Nieuwenhuis
2. Brandsma
3. TESD
4. Marouani
5. Budria
6. Lyons

طی مطالعه‌ای که بر روی اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ایران در سال‌های اخیر انجام داده است، مشکل بیکاری فارغ‌التحصیلان را یکی از چالش‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در زمره مهم‌ترین تهدیدهای امنیت و توسعه ملی قلمداد می‌کند. وی یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های مهم برای قضاوت درباره آموزش عالی را کیفیت آموزش نیروی انسانی در هماهنگی با نیازها و تغییرات بازار کار می‌داند (صالحی‌عمرانی، ۱۳۸۵: ۵۲).

شناسایی عوامل مؤثر بر اشتغال فارغ‌التحصیلان تربیت بدنی، علاوه بر کمک به سیاست‌گذاران بخش اقتصاد و اشتغال کشور در رفع نواقص این حوزه و کمک به حداقل‌سازی نرخ رشد بیکاری، از بعد سلامت روانی جامعه نیز می‌تواند حائز اهمیت باشد چراکه حرفه فارغ‌التحصیلان کارشناس‌ارشد تربیت بدنی می‌تواند با مسائل مربوط به سلامت فیزیکی و روانی مردم در ارتباط مستقیم باشد. لذا بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، به منظور اطلاع از چگونگی آموزش، جذب، کارآیی، میزان علاقه و رضایت‌مندی، انگیزه‌های ایشان برای انتقال آموخته‌ها و همچنین شناخت مسائل و مشکلات آنهاست تا از این طریق به بهره‌وری هرچه بیشتر این رشته در جامعه از طریق بالابردن کیفیت نیروهای متخصص تربیت بدنی و ورزش کمک کرد (علیزاده، نصیری، ۱۳۸۰: ۸۰).

مجموعه مستندات و تحقیقات بررسی شده در زمینه اشتغال فارغ‌التحصیلان ارشد تربیت بدنی نشان می‌دهد که پژوهش جامع و کاملی در زمینه اشتغال فارغ‌التحصیلان تربیت بدنی و ورزش انجام نشده است و تحقیقات انجام شده یا کلی و غیرتخصصی هستند یا تنها به جنبه خاصی از مسأله اشتغال فارغ‌التحصیلان پرداخته‌اند که از جامعیت کافی برخوردار نیستند و همچنین در زمینه رشته‌های دانشگاهی بیشتر مربوط به سایر رشته‌های دانشگاهی از جمله کشاورزی و علوم پزشکی است که وضعیت حادثی در زمینه اشتغال دارند. البته، پژوهش‌های انجام شده هر کدام از ارزش و اهمیت خاصی برخوردارند.

لذا یکی از عوامل مهمی که در این تحقیق در ارتباط با اشتغال فارغ‌التحصیلان مورد بررسی قرار گرفته است، نقش عوامل آموزشی بر اشتغال فارغ‌التحصیلان کارشناس‌ارشد تربیت بدنی می‌باشد که با در نظر گرفتن دو بخش آماری، دو گروه دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی و تفاوت نرخ اشتغال فارغ‌التحصیلان این دو گروه دانشگاهی، نقش عوامل آموزشی بر اشتغال شناسایی می‌شود. نوآوری این تحقیق در این است که جامعه تحقیقی پژوهش نظرات فارغ‌التحصیلان کارشناس‌ارشد رشته تربیت بدنی دو دانشگاه دولتی و غیردولتی را در سطح کشور مورد بررسی قرار می‌دهد.

تربیت بدنی یکی از رشته‌های کاربردی است. با توجه به اهمیت این رشته ضروری است تا نگاه عمیقی به مسائل آموزشی مؤثر بر اشتغال فارغ‌التحصیلان کارشناس‌ارشد این رشته داشته باشیم و با نگاهی عمیق بتوانیم چالش‌ها و فرصت‌های نظام آموزش عالی در تأمین نیازهای مهارتی نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار و نیز عوامل مؤثر بر اشتغال دانشجویان تربیت بدنی را مورد بازبینی قرار گیرد. از این رو، در این تحقیق سعی شده است ضمن مورد مذاقه قرار دادن تحقیقات قبلی، هر چه بیشتر نقش عوامل آموزشی را در زمینه اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی گوشزد نماییم.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق پژوهش حاضر از نوع توصیفی-پیمایشی و بر مبنای هدف و نتایج، از نوع کاربردی و به لحاظ اجرا از نوع میدانی است که در حیطه مطالعات مقطعی انجام شده است. حوزه نگرش این تحقیق تعیین اثر عوامل آموزشی بر اشتغال فارغ‌التحصیلان کارشناس‌ارشد تربیت بدنی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی می‌باشد. جامعه تحقیقی پژوهش حاضر را کلیه فارغ‌التحصیلان کارشناس‌ارشد تربیت بدنی در کلیه گرایش‌ها که بین سال‌های ۱۳۸۵ لغایت ۱۳۹۰ در دو گروه دانشگاه دولتی (دانشگاه‌هایی که هزینه تحصیل دانشجویان آنها توسط دولت تأمین شده است-دانشگاه‌های دولتی، پیام نور) و غیردولتی (دانشگاه‌هایی که هزینه تحصیل دانشجویان آن توسط خود دانشجویان تأمین شده است-دانشگاه‌های غیردولتی اسلامی و غیرانتفاعی) فارغ‌التحصیل شده‌اند تشکیل می‌دهد.

فرایند نمونه‌گیری این پژوهش از دیماه ۱۳۹۱ لغایت اردیبهشت ماه ۱۳۹۲ به‌طول انجامید. جهت به‌دست آوردن جامعه تحقیق با توجه به وجود آمارهای موثق موجود برای فارغ‌التحصیلان کارشناسی‌ارشد تربیت بدنی در دانشگاه‌های دولتی (مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، آمار آموزش عالی، ۱۳۹۰) و برآوردی که از فارغ‌التحصیلان دانشگاه غیردولتی به‌دست آمد حجم جامعه ۷۵۰۰ نفر و جهت برآورد حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که برآورد حجم نمونه ۳۶۰ نفر در نظر گرفته شد. محقق جهت بالا بردن میزان تعمیم و اعتبار نتایج حجم نمونه را تا ۴۲۱ نفر افزایش داد.

روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و به‌صورت تصادفی به‌شرح زیر انجام شد: مرحله اول، لیست کلیه دانشگاه‌های متولی کارشناسی‌ارشد تربیت بدنی مربوط به دو گروه، دانشگاه دولتی و غیردولتی استخراج گردید (دفترچه انتخاب رشته کارشناسی‌ارشد دانشگاه دولتی و غیردولتی، ۱۳۹۲). مرحله دوم، کشور ایران به پنج طبقه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم‌بندی شد و از هر منطقه به قید قرعه و به تصادف دانشگاه‌های (دولتی و غیردولتی) که بایستی به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب شوند، مشخص شدند. مرحله سوم، به دانشگاه‌هایی که در مرحله دوم مشخص شدند با در دست داشتن معرفی‌نامه‌ای که از مرکز تحصیلات تکمیلی دانشگاه پیام نور اخذ شده بود مراجعه شد و اسامی و اطلاعات فارغ‌التحصیلان از جمله نشانی الکترونیکی، شماره تلفن و شماره تماس آنها دریافت گردید. مرحله چهارم، به‌صورت تصادفی خوشه‌ای از بین فارغ‌التحصیلان سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۸۶، ۱۳۸۷، ۱۳۸۸، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ به قید قرعه نفرات نمونه انتخاب شدند. مرحله پنجم، برای افراد انتخاب شده یک نامه دعوت به همکاری به پیوست پرسشنامه، نشانی الکترونیکی، ارسال و یا فکس گردید و در دفعات متمادی نامه‌های یادآوری برای نمونه‌ها ارسال شد. بیشتر پاسخ‌ها از طریق ایمیل دریافت و جمع‌آوری گردید.

جهت به‌دست آوردن اطلاعات و آمار و رسیدن به اهداف و پاسخ دادن به فرضیات تحقیق از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. جهت تعیین روایی و پایایی پرسشنامه محقق ساخته در مرحله اول پرسشنامه‌ای با ۱۴ سؤال برای جمع‌آوری آمار توصیفی و جهت بررسی عوامل آموزشی ۱۲ گویه در نظر گرفته شد که برای تنظیم گویه‌ها از مقالات و پایان‌نامه‌های مختلف بهره گرفته شد. جهت برآورد روایی محتوایی پرسشنامه برای اساتید مجرب رشته تربیت بدنی و همچنین اعضای هیأت علمی مدیریت ورزشی ارسال شد و از نظرات اصلاحی آنها جهت تنظیم گویه‌های پرسشنامه بهره گرفته شد. بعد از اعمال نظرات و اصلاحات لازم، پرسشنامه جهت پایلوت اولیه برای ۷۰ نفر از اعضای نمونه تحقیق ارسال شد. بعد از برگشت پرسشنامه‌ها مراحل زیر جهت تنظیم پرسشنامه نهایی و برآورد روایی (سازه) و پایایی پرسشنامه انجام شد. در نهایت بعد از انجام این مراحل پرسشنامه با ۱۴ سؤال برای جمع‌آوری آمار توصیفی و عوامل آموزشی ۱۰ گویه به تصویب نهایی رسید و جهت جمع‌آوری اطلاعات برای جمعیت نمونه ارسال شد. برای بررسی روایی سازه پرسشنامه، از روش تحلیل عاملی اکتشافی و با استفاده از نرم‌افزار آماری (SPSS 20) روایی ساختاری قابل‌قبولی نشان داده شد (بار عاملی، ۰/۸۷۷) میزان پایایی پرسشنامه برابر ۰/۹۷ (آلفای کرونباخ) گزارش شد. در بخش آمار استنباطی، با استفاده از روش تحلیل عامل تأییدی با استفاده از نرم‌افزار آماری لیزرل از دیدگاه فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی، مهم‌ترین عوامل آموزشی مؤثر بر اشتغال فارغ‌التحصیلان مورد بررسی قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش

مؤلفه‌های اصلی پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی اکتشافی به‌دست آمد. جهت به‌دست آوردن گویه‌های پرسشنامه از نرم‌افزار spss نسخه ۲۰ استفاده گردید. ابتدا جهت کفایت نمونه‌برداری و مناسب بودن داده‌ها برای استفاده از روش تحلیل عاملی، از آزمون کیسر-مایر-الکین (KMO)، آزمون کرویت بارتلت بهره گرفته شد که کفایت داده‌ها در آزمون KMO معادل ۰/۹۱۹ به‌دست آمد و همچنین آزمون کرویت بارتلت هم میزان ۸۱۹۲/۵۵۳ با درجه آزادی ۵۲۸ و سطح معناداری ($P < ۰/۰۰۱$) را نشان داد.

جدول ۱ که در ذیل مشاهده می‌گردد، کل واریانس تبیین شده به وسیله تحلیل عوامل را نشان می‌دهد و تعیین می‌کند که در مجموع عوامل زیر چه مقدار از واریانس را تبیین می‌کند و همان‌طور که ملاحظه می‌گردد، تنها ۵ عنصر اصلی استخراج گردیده است. طبق این جدول ۵ عنصر اصلی استخراج شده و چرخش یافته روی هم رفته ۶۸/۲۸۶ درصد از واریانس را تبیین می‌کند. مؤلفه اول ۱۹/۶۳۱ درصد از واریانس کل و بیشترین مقدار را تبیین می‌کند و مؤلفه ۵ با ۸/۸۰۱ درصد از واریانس کل کمترین مقدار را تبیین می‌کند. بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده، عوامل مربوط به نظام آموزشی، سرمایه‌گذاری دولت، اجتماعی، اقتصادی و مدیریتی، به ترتیب بیشترین سهم را در تبیین دارند. که از بین عوامل یاد شده در بالا در مقاله فوق از عوامل آموزشی بهره گرفته شد.

جدول ۱: واریانس تبیین شده به وسیله عناصر اصلی

مجموع واریانس چرخش یافته			مجموع واریانس استخراج شده			مؤلفه‌ها
درصد تراکمی واریانس	درصد واریانس	مجموع واریانس	درصد تراکمی واریانس	درصد واریانس	مجموع واریانس	
۱۹/۶۳۱	۱۹/۶۳۱	۶/۴۷۸	۳۹/۳۹۸	۳۹/۳۹۸	۱۳/۰۰۱	مؤلفه ۱
۳۳/۸۷۱	۱۴/۲۴۰	۴/۶۹۹	۴۸/۲۹۸	۸/۹۰۰	۲/۹۳۷	مؤلفه ۲
۴۷/۱۸۱	۱۳/۳۱۰	۳/۳۹۲	۵۷/۰۱۹	۸/۷۲۱	۲/۸۷۸	مؤلفه ۳
۵۹/۴۸۵	۱۲/۳۰۴	۴/۰۶۰	۶۴/۱۱۰	۷/۰۹۱	۲/۳۴۰	مؤلفه ۴
۶۸/۲۸۶	۸/۸۰۱	۲/۹۰۴	۶۸/۲۸۶	۴/۱۷۷	۱/۳۷۸	مؤلفه ۵

*منظور از مؤلفه ۱، عوامل آموزشی، مؤلفه ۲، سرمایه‌گذاری دولت، مؤلفه ۳، عوامل اجتماعی، مؤلفه ۴، عوامل اقتصادی، مؤلفه ۵، عوامل مدیریتی

با توجه به اطلاعات جدول ۲، ۸۱/۲ درصد از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی شاغل، ۹/۲ درصد از آنها بیکار و ۹/۶ درصد باقیمانده در مقاطع بالاتر مشغول به تحصیل می‌باشند. همچنین ۸۶/۵ درصد از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های غیردولتی شاغل، ۵/۳ درصد از آنها بیکار و ۸/۲ درصد باقیمانده در مقاطع بالاتر مشغول به تحصیل هستند. با توجه به یافته‌های آماری، در هر دو گروه بیشترین فراوانی مربوط به افراد شاغل می‌باشد.

جدول ۲: توزیع فراوانی و درصد فراوانی فارغ‌التحصیلان دانشگاه دولتی و غیردولتی برحسب وضعیت شغلی

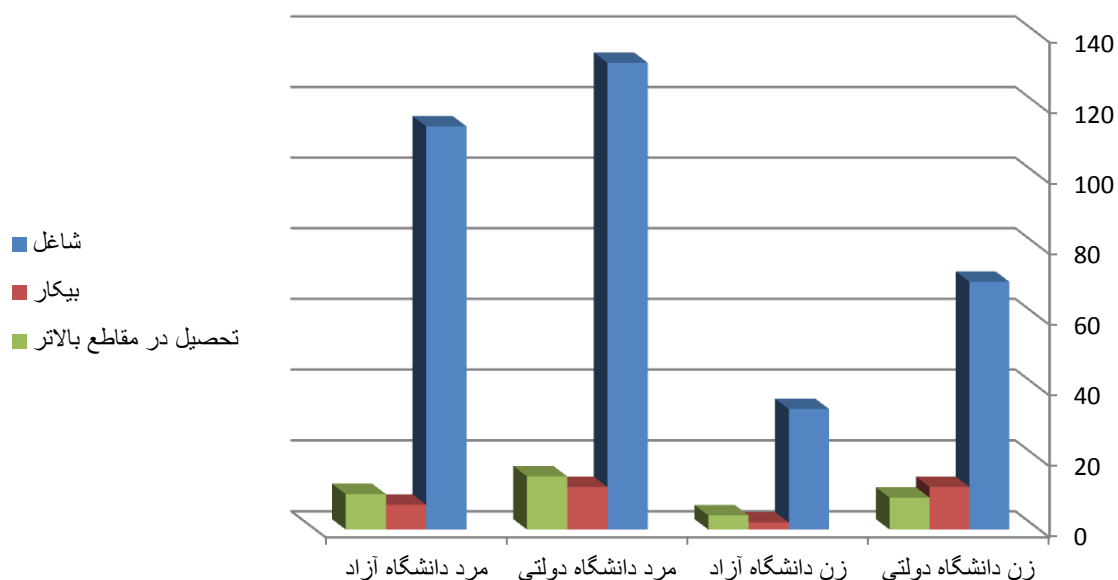
کل	کل	وضعیت شغلی						نوع دانشگاه
		مشغول به تحصیل در مقاطع بالاتر		بیکار		شاغل		
		درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱۰۰	۲۵۰	۹/۶	۲۴	۹/۲	۲۳	۸۱/۲	۲۰۳	دولتی
۱۰۰	۱۷۱	۸/۲	۱۴	۵/۳	۹	۸۶/۵	۱۴۸	غیردولتی

با توجه به یافته‌های آماری آورده شده در جدول ۲، در هر دو گروه (دانشگاه دولتی و غیردولتی) بیشترین فراوانی مربوط به افراد سنین ۳۰ تا ۳۵ سال می‌باشد.

جدول ۳: فراوانی و درصد فراوانی توزیع سن فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی بر حسب وضعیت اشتغال آنها

درصد کل	کل	وضعیت شغلی						نوع دانشگاه	سن
		مشغول به تحصیل در مقاطع بالاتر		بیکار		شاغل			
		درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی		
۱۴	۳۵	۱۲/۵	۳	۳۰/۴	۷	۱۲/۳	۲۵	دولتی	۲۰-۲۵
۱۰/۵	۱۸	۱۴/۳	۲	۱۱/۱	۱	۱۰/۱	۱۵	غیردولتی	
۳۳/۶	۸۴	۵۴/۲	۱۳	۲۶/۲	۶	۳۲	۶۵	دولتی	۲۵-۳۰
۳۱/۶	۵۴	۲۸/۶	۴	۵۵/۶	۵	۳۰/۴	۴۵	غیردولتی	
۳۹/۲	۹۸	۳۳/۳	۸	۲۱/۷	۵	۴۱/۹	۸۵	دولتی	۳۰-۳۵
۳۷/۴	۶۴	۵۷/۱	۸	۱۱/۱	۱	۳۷/۲	۵۵	غیردولتی	
۶/۸	۱۷	۰	۰	۲۱/۷	۵	۵/۹	۱۲	دولتی	۳۵-۴۰
۱۴	۲۴	۰	۰	۲۲/۲	۲	۱۴/۹	۲۲	غیردولتی	
۶/۴	۱۶	۰	۰	۰	۰	۷/۹	۱۶	دولتی	۴۰+
۶/۴	۱۱	۰	۰	۰	۰	۷/۴	۱۱	غیردولتی	
۱۰۰	۲۵۰	۱۰۰	۲۴	۱۰۰	۲۳	۱۰۰	۲۰۳	دولتی	کل
۱۰۰	۱۷۱		۱۴	۱۰۰	۹	۱۰۰	۱۴۸	غیردولتی	

با توجه به یافته‌های آماری نشان داده شده در نمودار شماره ۱، در هر دو گروه (دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی) بیشترین فراوانی مربوط به مردان می‌باشد.

نمودار ۱: توزیع فراوانی و درصد فراوانی جنسیت فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی بر حسب وضعیت اشتغال آنها

۴۶/۸ درصد از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی در گرایش مدیریت ورزشی و ۲۴/۷ درصد آنها در گرایش فیزیولوژی فارغ‌التحصیل شده‌اند. همچنین ۵۸/۵ درصد از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های غیردولتی در گرایش مدیریت ورزشی و ۲۴/۷ درصد آنها در گرایش فیزیولوژی فارغ‌التحصیل شده‌اند. مابقی افراد جمعیت نمونه در گرایش‌های دیگر فارغ‌التحصیل شده‌اند. با توجه به یافته‌های آماری، در هر دو گروه بیشترین فراوانی مربوط به گرایش مدیریت ورزشی می‌باشد.

جدول ۴: بار عاملی اجزای درونی خرده مقیاس‌های مربوط به عوامل آموزشی به تفکیک دانشگاه دولتی و غیردولتی

ردیف	بار عاملی	بار عاملی	
		دولتی	غیر دولتی
الف)	عوامل آموزشی تا چه اندازه بر اشتغال فارغ‌التحصیلان مؤثر است؟	۰/۸۵۴	۰/۸۶۴
۱	۱- وجود نظام ارزیابی و اعتبارسنجی در مراکز آموزش عالی متولی مقطع کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی	۰/۷۲۳	۰/۷۱۵
۲	۲- آینده‌نگری مسؤولان دانشگاه در ارائه گرایش‌های مختلف رشته تربیت بدنی	۰/۷۱۴	۰/۷۴۳
۳	۳- ایجاد فرصت‌های شغلی در بخش‌های دولتی و غیر دولتی	۰/۷۶۳	۰/۷۲۷
۴	۴- تقویت برنامه‌های خوداشتغالی	۰/۸۰۷	۰/۷۲۵
۵	۵- جذب دانشجویان براساس نیازهای آموزشی واقعی جامعه	۰/۷۳۱	۰/۷۷۸
۶	۶- توجه به مهارت‌های حرفه‌ای دانش‌آموختگان	۰/۶۴۸	۰/۷۳۳
۷	۷- برخورد ایدئولوژیک و گزینشی در تدوین دروس هر گرایش	۰/۷۰۲	۰/۵۸۰
۸	۸- توقع دانش‌آموختگان برای اشتغال در مشاغل اداری حتی در رشته ی تربیت بدنی	۰/۶۴۳	۰/۴۵۸
۹	۹- واگذاری شرکت‌های دولتی و صنعتی به دانشگاه‌ها و تبدیل آنها به دانشگاه‌های تکنولوژی و پلی تکنیک	۰/۶۳۰	۰/۶۸۸
۱۰	۱۰- مدرک‌گرا شدن دولت جهت استخدام فارغ‌التحصیلان با توجه به نوع دانشگاه فارغ‌التحصیلی	۰/۷۹۸	۰/۷۱۰

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های آماری، در هر دو گروه فارغ‌التحصیلان دانشگاه دولتی و غیردولتی بیشترین فراوانی مربوط به مردان شاغل است که بین سنین ۳۰ تا ۳۵ سال قرار دارند و در رابطه با گرایش تحصیلی بیشترین فراوانی مربوط به گرایش مدیریت ورزشی مشاهده شد.

با توجه به اطلاعات حاصل از جدول ۴، بار عاملی اجزای درونی خرده‌مقیاس‌های مربوط به عوامل آموزشی به‌دست آمد که به‌ترتیب اولویت به‌دست آمده در دانشگاه دولتی و غیردولتی در زیر آمده‌اند:

عوامل آموزشی مؤثر بر اشتغال فارغ‌التحصیلان ارشد تربیت بدنی در دانشگاه‌های دولتی به‌ترتیب اولویت:

۱- تقویت برنامه‌های خوداشتغالی، ۲- مدرک‌گرا شدن دولت جهت استخدام فارغ‌التحصیلان با توجه به نوع دانشگاه فارغ‌التحصیلی، ۳- ایجاد فرصت‌های شغلی در بخش‌های دولتی و غیردولتی، ۴- جذب دانشجویان براساس نیازهای آموزشی واقعی جامعه، ۵- وجود نظام ارزیابی و اعتبارسنجی در مراکز آموزش عالی متولی مقطع کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی، ۶- آینده‌نگری مسؤولان دانشگاه در ارائه گرایش‌های مختلف رشته تربیت بدنی، ۷- برخورد ایدئولوژیک و گزینشی در تدوین دروس هر گرایش، ۸- توجه به مهارت‌های حرفه‌ای دانش‌آموختگان، ۹- توقع دانش‌آموختگان برای اشتغال در مشاغل اداری حتی در رشته تربیت بدنی، ۱۰- واگذاری شرکت‌های دولتی و صنعتی به دانشگاه‌ها و تبدیل آنها به دانشگاه‌های تکنولوژی و پلی‌تکنیک.

عوامل آموزشی مؤثر بر اشتغال فارغ‌التحصیلان ارشد تربیت بدنی در دانشگاه‌های غیردولتی به‌ترتیب اولویت:

۱- جذب دانشجوی بر اساس نیازهای آموزشی واقعی جامعه، ۲- آینده‌نگری مسؤولان دانشگاه در ارائه گرایش‌های مختلف رشته تربیت بدنی، ۳- توجه به مهارت‌های حرفه‌ای دانش‌آموختگان، ۴- ایجاد فرصت‌های شغلی در بخش‌های دولتی و غیردولتی، ۵- تقویت برنامه‌های خوداشتغالی، ۶- وجود نظام ارزیابی و اعتبارسنجی در مراکز آموزش عالی متولی مقطع کارشناسی ارشد رشته تربیت بدنی ۷- مدرک‌گرا شدن دولت جهت استخدام فارغ‌التحصیلان با توجه به نوع دانشگاه فارغ‌التحصیلی، ۸- واگذاری شرکت‌های دولتی و صنعتی به دانشگاه‌ها و تبدیل آنها به دانشگاه‌های تکنولوژی و پلی‌تکنیک، ۹- برخورد ایدئولوژیک و گزینشی در تدوین دروس هر گرایش، ۱۰- توقع دانش‌آموختگان برای اشتغال در مشاغل اداری حتی در رشته تربیت بدنی.

با توجه به نتایج به‌دست آمده از تحقیق حاضر ۱۰ عامل آموزشی مؤثر را بر اشتغال فارغ‌التحصیلان مورد بررسی قرار گرفت و این عوامل از دیدگاه فارغ‌التحصیلان دو دانشگاه اولویت‌بندی شدند.

عامل اول عبارت بود از وجود نظام ارزیابی و اعتبارسنجی در مراکز آموزش عالی متولی مقطع کارشناسی‌ارشد تربیت بدنی این عامل از دیدگاه فارغ‌التحصیلان دانشگاه دولتی در اولویت پنجم و از دیدگاه فارغ‌التحصیلان دانشگاه غیردولتی در اولویت ششم قرار گرفت. جاویدپور و نصراصفهان‌ی (۱۳۷۹) در تحقیقی از دیدگاه دبیران و کارشناسان بیان کرده‌اند میزان تناسب دروس عملی در دانشگاه‌ها کمتر از متوسط است و گفته‌اند بایستی با یک بازبینی و ارزیابی دقیق در دروس دانشگاهی تجدیدنظر به عمل آید (جاویدپور و نصراصفهان‌ی، ۱۳۷۹: ۱۸). در همین راستا نیز ضیائی بیگدلی (۱۳۸۶) بیان داشته، عدم توجه نظام آموزشی کشور به مهارت‌ها و توانایی‌های لازم جهت کارآفرینی از موانع اشتغال پایدار می‌باشند (ضیائی بیگدلی، ۱۳۸۲: ۱۲۵). دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد تربیت بدنی رضایت متوسطی از دروس این مقطع دارند و آنها دروسشان را جهت ورود به بازار کار در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند و وجود یک نظام ارزیابی جهت تدوین دروس و هماهنگی آنها با بازار کار در این مقطع را ضروری می‌دانند (سجادی و میزانی، ۱۳۸۷). لارایا و بای‌دا-کیو (۲۰۰۹)، یکی از دلایل عدم تناسب بین محتوای آموزشی با مهارت‌های شغلی، عدم توفیق دانشگاه‌ها در ایجاد و تقویت روحیه علمی و انگیزه خدمت‌رسانی به جامعه در دانشجویان را در مشخص کردن حداقل قابلیت‌های علمی و عملی برای فارغ‌التحصیل شدن می‌داند و وجود نظام ارزیابی و اعتبارسنجی در مراکز آموزش عالی را یکی از ضروریات قلمداد می‌کنند (لارایا و بای‌دا-کیو، ۲۰۰۹: ۳۱۵). با توجه به تحقیقات انجام شده و همچنین بر اساس تحقیق حاضر وجود نظام ارزیابی و اعتبارسنجی در مراکز آموزش عالی برای سنجش علمی اعضای هیأت علمی، محتوای دروس دانشگاهی و نوع تدریس ضروری به‌نظر می‌رسد این عامل یکی از عوامل آموزشی مؤثر بر اشتغال فارغ‌التحصیلان به حساب می‌آید و نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات، جاویدپور و نصراصفهان‌ی (۱۳۷۹)، ضیائی بیگدلی (۱۳۸۶)، سجادی و میزانی (۱۳۸۷) و لارایا و بای‌دا-کیو (۲۰۰۹) همخوانی دارد.

عوامل دیگری که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفتند عبارت بودند از، آینده‌نگری مسؤولان دانشگاه در ارائه گرایش‌های مختلف رشته تربیت بدنی، این عامل از دیدگاه دانشجویان دانشگاه دولتی در اولویت ششم و فارغ‌التحصیلان دانشگاه غیردولتی در اولویت دوم قرار گرفت و برخورد ایدئولوژیک و گزینشی در تدوین دروس هرگرایش بود که این عامل از دیدگاه فارغ‌التحصیلان دانشگاه دولتی در اولویت و هفتم فارغ‌التحصیلان دانشگاه غیردولتی در اولویت نهم قرار گرفت. به‌طور کلی تعداد واحد دروس تخصصی نظری با عملی در ایران یکسان است ولی در کشورهای دیگر دروس عملی ۷ برابر نظری است. کم بودن تعداد واحد کارورزی برای دانشجویان رشته تربیت بدنی در رؤوس برنامه‌های درسی نیز از موانع اشتغال است (مشرف‌جوادی، ۱۳۷۹: ۹۰). ۸۰ درصد از دانشجویان ارائه درس سمینار و روش تحقیق را ضروری دانسته‌اند (کوزه‌چیان، ۱۳۷۹: ۴۰) و همچنین افزایش کیفیت ارائه دروس عملی مانند فوتبال، بسکتبال، والیبال، تنیس روی میز در دروس عملی را تأکید کرده‌اند (جاویدپور و نصراصفهان‌ی، ۱۳۷۸: ۱۸). ضعف مهارت‌های فنی کسب شده طی دوران تحصیل عدم تطابق آموخته‌ها با نیازهای بازار کار عامل مهمی در بیکاری فارغ‌التحصیلان است (پورتر و همکاران، ۲۰۰۸). در این راستا مهرعلی‌زاده و آرمین (۱۳۸۶) طی مطالعه‌ای بیان کردند که نظام آموزشی دانشگاه برای تربیت دانشجویان و آماده‌سازی آنان برای حضور در بازار کار متغیر در ایران نیاز به تغییر بنیادی دارد. در زمینه مطابقت تجارب و برنامه آموزشی دوره‌های

کارشناسی با نیازهای موجود در بازار کار ناهماهنگی وجود دارد، بنابراین، بایستی در ایجاد گرایش‌های تحصیلی مطابق با نیازهای بازار کار عمل کرد و جهت افزایش اشتغال بهتر است در دانشگاه‌ها در چهار زمینه اساسی مهارت‌های روش‌شناسی و کارآفرینی، مهارت علمی، مهارت در ارتباط و مهارت در اطلاع‌رسانی، فعالیت خود را متمرکز سازند (مهرعلی‌زاده و آرمین، ۱۳۸۶: ۷۵). میرک‌زاده و قیاسی (۲۰۱۱) نیز یکی از موانع اصلی در اشتغال فارغ‌التحصیلان را عدم تطابق سر فصل‌های آموزشی با نیازهای بازار کار می‌دانند (میرک‌زاده و قیاسی، ۲۰۱۱: ۴۳۵). همچنین در برنامه چهارم توسعه، بازنگری در رشته‌های دانشگاهی و گرایش‌های مربوط به هر رشته بر مبنای نیازهای اجتماعی، بازار کار و تحولات علمی ضروری اعلام شده. به‌طور کلی با برآورد تعداد فارغ‌التحصیلان در هر سال در گرایش‌های مختلف مقطع کارشناسی ارشد تربیت بدنی و همچنین برآوردی از شغل‌هایی که برای آن گرایش وجود دارد می‌توان با یک برنامه‌ریزی صحیح ظرفیت پذیرش و ایجاد گرایش‌های جدید را به‌درستی برنامه‌ریزی نمود و در نهایت با کاربردی کردن دروس ارائه شده برای هر گرایش گام مهمی در کاهش سطح بیکاری فارغ‌التحصیلان کارشناس ارشد رشته تربیت بدنی داشته باشیم می‌باشد. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات مهرعلی‌زاده و آرمین (۱۳۸۶)، میرک‌زاده و قیاسی (۲۰۱۱)، لاریا بای - داکو (۲۰۰۹)، مسری (۲۰۰۳) مشرف‌جوادی (۱۳۷۹)، کوزه‌چیان (۱۳۷۹)، جاویدپور و نصراصفهانی (۱۳۷۸)، سیدعامری (۱۳۸۷)، پورتر و همکاران (۲۰۰۸) همخوانی دارد. عامل دیگری که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت، ایجاد فرصت‌های شغلی در بخش‌های دولتی و غیردولتی بود که این عامل از دیدگاه دانشجویان دانشگاه دولتی در اولویت سوم و فارغ‌التحصیلان دانشگاه غیردولتی در اولویت چهارم قرار گرفت. با توجه به شرایط کنونی جامعه ایجاد مشاغل دولتی به سختی انجام می‌شود و بایستی فرصت‌های اشتغال در مشاغل غیردولتی برای فارغ‌التحصیلان دانشگاهی ایجاد شود، راتن (۲۰۱۰)، کارآفرینی ورزشی را به‌عنوان وسیله‌ای برای رشد و پیشرفت سازمان‌های ورزشی پیشنهاد می‌کند و می‌گوید انواع مختلف کارآفرینی برای ایجاد اشتغال در ورزش اثر دارد مانند کارآفرینی اجتماعی و بین‌المللی. نکته مهم دیگری که در این راستا می‌توان بررسی کرد از دیدگاه ماروانی (۲۰۰۹) این است که، جذب فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها در بازار کار منوط به داشتن توانایی‌ها و ویژگی‌هایی است که بخشی از آنها می‌بایست در طول دوران تحصیل در دانشگاه ایجاد شود تا بر مبنای توانایی‌های کسب شده وابستگی‌شان به شغل‌های دولتی کمتر شده و بتوانند در شغل‌های غیردولتی هم‌راستا با تخصصی که در دانشگاه کسب کرده‌اند بتوانند فعالیت نمایند (ماروانی، ۲۰۰۹). کینگ جانگ و همکارانش (۲۰۱۰) مهارت انجام کار تیمی و مشارکتی را عامل مهمی در اشتغال دانسته‌اند و بیان کرده‌اند با آموزش این دروس در دانشگاه‌ها می‌توان در بازار کار برای فارغ‌التحصیلان دانشگاهی فرصت اشتغال ایجاد کرد (کینگ جانگ و همکاران، ۲۰۱۰: ۱۲۶۱). به‌طور کلی، این عامل بر روی آموزش بهتر و کارا تر دروس تکیه کرده است و تأکید می‌کند با بالاً بردن سطح مهارتی افراد در دانشگاه‌ها بتوانیم میزان کارآفرینی شغلی آنها را بالابرده و اتکای آنها را به مشاغل دولتی کمتر نماییم. نتیجه تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات راتن (۲۰۱۰)، میرک‌زاده و قیاسی (۲۰۱۱)، کینگ جانگ و همکاران (۲۰۱۰) و ماروانی (۲۰۰۹) همخوانی دارد.

عوامل دیگر مورد بررسی، تقویت برنامه‌های خوداشتغالی در دانشگاه‌ها که این عامل از نظر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی در اولویت اول و از نظر دانشجویان دانشگاه غیردولتی در اولویت پنجم قرار گرفت و توقع دانش‌آموختگان برای اشتغال در مشاغل اداری حتی در رشته تربیت بدنی می‌باشد این عامل از نظر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی در اولویت نهم و از نظر دانشجویان دانشگاه غیردولتی در اولویت دهم قرار گرفت.

با توجه به مطالبی که در عامل پیش نیز در مورد آن سخن رفت ایجاد فرصت‌های اشتغال در مشاغل دولتی محدود می‌باشد و با وجود دنیای پرتلاطم امروز و بالا رفتن اطلاعات و وسایل ارتباط جمعی و تغییر ساختار سازمان‌ها اگر در دروس دانشگاهی و همچنین در تفکر دانشجویان تغییر ایجاد نشود، عملاً در بازار کار جایی ماندن باقی نمی‌ماند با توجه به موارد گفته شده طی تحقیقی که لطف‌آبادی (۱۳۸۸) انجام داده است، ۴۹ درصد از جوانان بیان کرده‌اند اطلاعات عمومی و اختصاصی که آنها در دانشگاه‌ها آموخته‌اند با شغل آنها تناسب ندارد در نهایت این امر از کفایت شغلی آنها کاسته است (لطف‌آبادی، ۱۳۸۸). مختاری‌پور (۱۳۸۲) تکیه بیش از حد به دروس نظری در تدوین برنامه‌های آموزشی را عامل مهمی

در بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی می‌داند (مختاری‌پور، ۱۳۸۲). در همین راستا کریمی (۱۳۸۵) طی تحقیقی عدم تناسب بین آموخته‌های علمی دانش‌آموختگان در دانشگاه‌ها و مهارت‌های ادراکی و تجربی مورد نیاز فعالیت‌های اقتصادی را عامل مهمی در اشتغال دانسته‌اند (کریمی، ۱۳۸۵: ۲۷۵). در تحقیقی که علیزاده (۱۳۷۵) انجام داد به این نتیجه رسید که ۴۸ درصد فارغ‌التحصیلان معتقدند که هماهنگی مناسبی بین دروس آموخته شده ایشان و نیازهای جامعه و شغلشان وجود ندارد (علیزاده، ۱۳۷۵). نامتناسب بودن دروس کارشناسی با نیاز جامعه و شغل آنها از نظر فارغ‌التحصیلان عامل مهمی در اشتغال است (علیزاده و نصیری، ۱۳۸۰: ۸۰). دانش‌آموختگان اولویت‌بندی کردن دروس کارشناسی مطابق با نیازهای بازار کار را عامل مهمی در اشتغال دانسته‌اند (خلجی، ۱۳۸۱: ۶۵). عدم وجود تناسب بین برنامه درسی با نیازهای جامعه را عامل مهمی در اشتغال دانسته‌اند (ذوالکثاف، ۱۳۸۳: ۱۰). دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد تربیت بدنی رضایت متوسطی از دروس این مقطع دارند (سجادی و میزانی، ۱۳۸۷). گذراندن دروس عملی بیشتر از دروس نظری با نیاز شغلی کارشناسان تربیت بدنی منطبق است و معلمان آموزش و پرورش بیشتر به آموزش دروس عملی نیازمندند (رنجبر، ۱۳۸۷). تا جایی که برومند (۱۳۹۰) دروس ارائه شده دانشگاهی در رشته تربیت بدنی را با شغل آینده فارغ‌التحصیلان مرتبط می‌داند و این عدم تناسب را یکی از ضعف‌های اصلی بر سر اشتغال فارغ‌التحصیلان بر می‌شمرد (برومند، ۱۳۹۰). دانشجویان رشته تربیت بدنی اعتقاد دارند که از دانش و مهارت متوسطی برای شروع کارآفرینی برخوردار هستند و نیاز فراوانی به آموختن مهارت‌های کارآفرینی دارند (تجاری و خدایاری، ۱۳۸۵: ۸۵). میزان رضایت دانشجویان از برنامه‌های آموزشی با توجه به بازار کار در حد پایینی است. مهم‌ترین مشکلات شغلی برنامه‌های آموزشی تربیت بدنی و ورزش با توجه به بازار کار از دیدگاه دانشجویان این بود که از عهده نخستین امور شغلیشان عاجزند و بسیاری از دروس دانشگاهی با موقعیت‌های شغلی تطابق ندارد. بسیاری از واحدهای درسی کاربردی نیست و محتوای علمی واحدهای درسی برای مهارت‌های شغلی مناسب نیست (اسماعیلی و همکاران، ۱۳۸۶) با توجه به موارد بالا به نظر می‌رسد عدم تطابق سر فصل‌های آموزشی با نیازهای بازار کار عامل اصلی بیکاری در بین فارغ‌التحصیلان دانشگاهی باشد و همچنین عدم وجود دروس خوداشتغالی در بین رؤوس برنامه‌های درسی، خود مزید علت است (میرکزاده و قیاسی، ۲۰۱۱: ۴۳۵). تا جایی که مشرف‌جوادی (۱۳۷۹) کم بودن تعداد واحد کارورزی را مانع اصلی در اشتغال می‌داند (مشرف‌جوادی، ۱۳۷۹: ۹۰). با توجه به نتایج به دست آمده مشاهده شد که دیدگاه فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی جهت استخدام صرف در مشاغل اداری در اولویت آخر قرار دارد که این خود بیانگر وجود دیدگاه و علاقه فارغ‌التحصیلان این رشته جهت کارآفرینی و خوداشتغالی است که دولت و آموزش عالی با ایجاد سیاست‌گذاری‌ها و یک برنامه‌ریزی استراتژیک می‌توانند این دیدگاه را تقویت نموده و گامی مهم در جهت اشتغال فارغ‌التحصیلان بردارند. به‌طور کلی نتیجه تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات لطف‌آبادی (۱۳۸۸)، مختاری‌پور (۱۳۸۲)، کریمی (۱۳۸۴)، برومند (۱۳۹۰)، تجاری و خدایاری (۱۳۸۵)، اسماعیلی و همکاران (۱۳۸۶)، میرکزاده و قیاسی (۲۰۱۱) و رضوانی و همکاران (۱۳۸۹)، مشرف‌جوادی (۱۳۷۹)، علیزاده (۱۳۷۵)، نصیری (۱۳۸۰)، خلجی (۱۳۸۱)، ذوالکثاف (۱۳۸۳)، سجادی و میزانی (۱۳۸۷)، رنجبر (۱۳۸۷) همخوانی دارد.

عامل دیگری که در این تحقیق در رابطه با عوامل آموزشی مؤثر بر اشتغال مورد بررسی قرار گرفت، جذب دانشجو بر اساس نیازهای واقعی جامعه می‌باشد که فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی این عامل را در اولویت چهارم و فارغ‌التحصیلان دانشگاه غیردولتی این عامل را در اولویت اول قرار دادند. امروزه با افزایش تعداد دانشگاه‌ها در سراسر کشور و افزایش رشته‌های تحصیلی، مشاهده می‌شود که هر ساله بدون توجه به نیازهای واقعی جامعه، بر شمار فارغ‌التحصیلان دانشگاهی افزوده می‌شود و در جامعه مدرک‌گرایی صرف رواج یافته و کیفیت فدای کمیت شده که این خود عامل مهم و تعیین‌کننده‌ای در بیکاری فارغ‌التحصیلان می‌باشد تا جایی که حبیب‌الله نتاج (۱۳۹۰) طی تحقیقی بیان کرده، با توجه به افزایش جمعیت دانشجویی کشور و نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در حال حاضر توجه به اشتغال آنها بیش از هر زمان دیگر محسوس است (حبیب‌الله نتاج، ۱۳۹۰). در حال حاضر هماهنگی لازم بین نظام آموزش عالی ایران و تحولات نظام اشتغال ایران وجود ندارد (انتظاری، ۱۳۸۸: ۲۵) و نحوه نامناسب پذیرش دانشجو عامل مهمی در اشتغال می‌باشد (برآبادی، ۱۳۸۸).

شعرباف (۱۳۸۸) و لارایا و بای-دا-کیو (۲۰۰۹) عدم تناسب بین ظرفیت فعلی پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و نیازهای آتی بازار کار را عامل مهمی در بیکاری فارغ‌التحصیلان می‌داند (شعرباف، ۱۳۸۸، لارایا و بای-دا-کیو، ۲۰۰۹). با توجه به نتایج تحقیقات و واقعیتی که نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات حبیب‌الله نتاج (۱۳۹۰)، انتظاری (۱۳۸۸)، برآبادی (۱۳۸۸)، شعرباف (۱۳۸۸)، لارایا و بای-دا-کیو (۲۰۰۹) همخوانی دارد.

عوامل دیگری که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفتند، توجه به مهارت‌های حرفه‌ای دانش‌آموختگان در دانشگاه‌ها بود که این عامل از نظر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی در اولویت اول و از نظر دانشجویان دانشگاه غیردولتی در اولویت پنجم قرار گرفت و عامل دیگر واگذاری شرکت‌های دولتی و صنعتی به دانشگاه‌ها و تبدیل آنها به دانشگاه‌های تکنولوژی و پلی‌تکنیک بود که این عامل از نظر فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های دولتی در اولویت دهم و از نظر دانشجویان دانشگاه غیردولتی در اولویت هشتم قرار گرفت.

با توجه به نتایج به دست آمده، مشاهده می‌شود که از دیدگاه فارغ‌التحصیلان مهارت‌های حرفه‌ای فارغ‌التحصیلان از اهمیت زیادی برخوردار است اما عامل واگذاری شرکت‌های دولتی و صنعتی به دانشگاه‌ها و تبدیل آنها به دانشگاه‌های تکنولوژی و پلی‌تکنیک دقیقاً در اولویت آخر اهمیت قرار دارد این شاید به این دلیل باشد که عامل دوم یک عامل مدیریتی است و شاید اگر در جامعه تحقیق حاضر از دیدگاه مدیران نیز نظرسنجی به عمل می‌آمد این عامل را در اولویت‌های اول و جزء اولویت‌های مهم قرار می‌دادند اما فارغ‌التحصیلان دانشگاهی در رابطه با اشتغال بیشتر دیدی فردی دارند و از دید کلی هر دو عامل در یک راستا قرار دارند یعنی اگر دانشگاه‌ها به دانشگاه‌های تکنولوژی و پلی‌تکنیک تبدیل شوند صد درصد مهارت‌های حرفه‌ای فارغ‌التحصیلانشان نیز افزایش می‌یابد و این گام مهمی در اشتغال محسوب می‌شود. جهت افزایش اشتغال بهتر است در دانشگاه‌ها در چهار زمینه اساسی مهارت‌های روش‌شناسی و کار آفرینی، مهارت‌های علمی، مهارت در ارتباط و مهارت در اطلاع‌رسانی، فعالیت خود را متمرکز سازند (مهرعلیزاده و آرمین، ۱۳۸۶: ۷۵). تا جایی که کینگ جانگ و همکاران (۲۰۱۰) توانایی و مهارت‌های کسب شده در زمینه زبان‌های خارجی و انجام کار تیمی و مشارکتی - را عامل مهمی در اشتغال دانسته‌اند (کینگ جانگ و همکاران، ۲۰۱۰: ۱۲۶۰). عدم تناسب بین محتوای آموزشی با مهارت‌های شغلی، عدم توفیق دانشگاه‌ها در ایجاد و تقویت روحیه علمی و انگیزه خدمت‌رسانی به جامعه در دانشجویان، مشخص کردن حداقل قابلیت‌های علمی و عملی برای فارغ‌التحصیل شدن مطرح نبودن مسائل علمی و پژوهشی به عنوان اولویت اول در دانشگاه‌ها (لارایا بای-دا-کیو و همکاران، ۲۰۰۹: ۳۱۵) و ضعف مهارت‌های فنی کسب شده طی دوران تحصیل (پورتر و همکاران، ۲۰۰۸) از عوامل مهم بر سر اشتغال فارغ‌التحصیلان به حساب می‌آید. محتوای درسی و وسایل آموزشی و امکانات رفاهی در مثبت شدن نگرش دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی آنها مؤثر است. یاوربسی (۱۳۷۳) و اسماعیلی و همکاران (۱۳۸۶) طی تحقیقی، میزان رضایت دانشجویان از برنامه‌های آموزشی را با توجه به بازار کار در حد پایینی می‌دانند و معتقدند بسیاری از واحدهای درسیشان کاربردی نیست. محتوای علمی واحدهای درسی برای مهارت‌های شغلی مناسب نیست (اسماعیلی و همکاران، ۱۳۸۶: ۳۵). نارسایی در آموزش‌های کاربردی و عدم کسب تجربه علمی کافی توسط دانش‌آموختگان در طول تحصیل از مهم‌ترین عوامل آموزشی مؤثر در اشتغال فارغ‌التحصیلان است (برآبادی، ۱۳۸۸: ۹۸). به طور کلی با توجه به موارد گفته شده در بالا وضعیت آموزش مهارت‌های حرفه‌ای تخصصی در دانشگاه‌ها در سطح ضعیفی گزارش شده است و بایستی با ایجاد تغییرات اساسی در درون نظام آموزشی، آموزش مهارت‌های تخصصی مربوط به هر رشته بیش از پیش به سیلابس درسی دانشجویان افزوده شود تا بتوانیم با افزایش کارایی تحصیلی دانشجویان هر چه بیشتر علم را به عمل تبدیل نموده و گامی در جهت کاهش نرخ بیکاری در جامعه بر داریم. نتایج تحقیق فوق با نتایج تحقیقات یاوربسی (۱۳۷۳)، اسماعیلی و همکاران (۱۳۸۶)، مهرعلیزاده و آرمین (۱۳۸۶)، کینگ جانگ و همکاران (۲۰۱۰)، لارایا و بای داکو (۲۰۰۹)، پورسل و همکاران (۲۰۰۸)، مشایخ (۱۳۸۰)، مسری (۲۰۰۳) همخوانی دارد.

نتیجه‌گیری کلی

با توجه به موارد گفته شده در بالا به تعیین اثر عوامل آموزشی بر اشتغال دو گروه فارغ‌التحصیلان دانشگاه دولتی و غیردولتی پرداخته شد که هر گروه به‌عنوان جامعه‌ای مستقل با توجه به دیدگاه‌ها و نظراتی که نسبت به عوامل آموزشی در حین تحصیل پیدا کرده‌اند نظرات خود را عنوان نمودند و این منطقی به‌نظر می‌رسد که بین اولویت‌بندی عوامل در بین دو گروه تفاوت وجود داشته باشد. به‌طور کلی کلیه عوامل مورد بررسی هر یک به نوعی در اشتغال فارغ‌التحصیلان مؤثرند و سیاست‌گذاران دولت و آموزش عالی بایستی بیش از پیش به این عوامل اهمیت دهد تا بتواند هر چه بیشتر از این سرمایه ملی استفاده نماید و میزان بیکاری فارغ‌التحصیلان دانشگاهی را کاهش دهد.

منابع

- آهنچیان، محمدرضا (۱۳۸۲). "بهره‌وری و مسأله اشتغال دانش‌آموختگان مراکز آموزش عالی"، همایش اشتغال و نظام آموزش عالی کشور، تهران: دانشگاه تربیت مدرس، ۲۰-۲۵.
- اسماعیلی، محمدرضا؛ نادری‌نسب، مهدی و دیداری، جاوید (۱۳۸۶)، "توصیف و تحلیل وضعیت حرفه‌ای و شغلی دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی در ایران"، ششمین همایش بین‌المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی، جزیره کیش: پژوهشکده تربیت بدنی. - ۳۵.
- انتظاری، یعقوب (۱۳۸۸). "ارائه الگویی برای هماهنگ‌سازی نظام آموزش عالی با تحولات مبتنی بر دانش در نظام اشتغال"، مورد برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره پانزدهم، پیاپی (۵۳)، ۱-۲۷.
- برآبادی، سیدابوالقاسم؛ محمدی، ملک و اسدی، علی (۱۳۸۸)، "تحلیل موانع آموزشی، اجتماعی - فرهنگی اشتغال فارغ‌التحصیلان کشاورزی"، مجله اجتماعی - اقتصادی - علمی - فرهنگی، شماره ۱۰۹، ۹۲-۱۰۱.
- برومند، محمدرضا (۱۳۹۰)، "طراحی الگوی استراتژیک برنامه اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران"، رساله دکتری، دانشگاه گیلان.
- تجاری، فرشاد و خدایاری، عباس (۱۳۸۵)، "مطالعه آمادگی کارآفرینی در ورزش: تحلیل مقدماتی مقیاس اندازه‌گیری کارآفرینی در ورزش"، پژوهش در علوم ورزشی، شماره ۱۰، ۷۳-۸۸.
- جاویدپور، سعید (۱۳۷۹)، "بررسی میزان انطباق برنامه‌های درسی دوره کاردانی تربیت بدنی با نیازهای شغلی فارغ‌التحصیلان از نظر دبیران راهنمایی و دبیران و کارشناسان تربیت بدنی شهر اصفهان"، نشریه حرکت، شماره ۶، ۵-۲۲.
- حبیب‌اله نتاج، سهیلا (۱۳۹۰)، "بررسی ویژگی‌های شغلی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه گیلان"، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه گیلان.
- خلجی، حسن (۱۳۸۱)، "ارزیابی برنامه دوره کارشناسی تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموختگان شاغل در استان مرکزی"، نشریه حرکت، شماره ۱۳، ۷۲-۵۵.
- داداش‌پور، فرخزاد (۱۳۵۵)، "استراتژی نوین برای آموزش دانشگاهی پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی، تهران. ص ۲۲۳.
- ذوالاکتاف، وحید؛ کارگرفرد، مهدی و کرمی، حمیدرضا (۱۳۸۳)، "روزآمد کردن برنامه درسی کارشناسی تربیت بدنی از نظر اعضای هیأت علمی"، فصلنامه المپیک، شماره ۱۲، ۷-۱۷.
- رنجبر، مجید (۱۳۸۷)، "میزان ارتباط دروس دوره کارشناسی تربیت بدنی با نیازهای شغلی از نظر کارشناسان آموزش و پرورش و سازمان تربیت بدنی"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان.
- رهایی، زهرا (۱۳۸۵)، بررسی نقش آموزش عالی در حل مشکل فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها، سازمان مدیریت صنعتی.
- سجادی، نصراله، میزانی، مهران (۱۳۸۷)، "بررسی و مقایسه میزان رضایتمندی دانشجویان کارشناسی ارشد تربیت بدنی از برنامه آموزشی در مقطع کارشناسی ارشد"، اولین همایش ملی تخصصی مدیریت ورزشی آمل. ۴۵.

- سعیدی رضوانی، محمود، محمدحسین زاده، معصومه، باغلی، حسین (۱۳۸۹)، "سرنوشت شغلی فارغ‌التحصیلان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد"، مطالعات تربیتی و روان‌شناسی، شماره ۲، ۵۷-۸۶.
- سیدعامری، میرحسن (۱۳۸۷)، "تحلیل عوامل آموزشی رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی از دیدگاه دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه ارومیه"، اولین همایش ملی تخصصی مدیریت ورزشی، آمل: دانشگاه شمال، ۵۰.
- شعراف، احمد (۱۳۸۸)، "بررسی نحوه توسعه کارآفرینی و اشتغال‌زایی با استفاده از اینترنت و تجارت الکترونیک در ایران"، همایش دانشگاه و اشتغال دانش‌مدار، خراسان جنوبی، ۳۶.
- شولتز، ت (۱۳۷۸)، "سرمایه‌گذاری در نیروی انسانی و توسعه اقتصادی"، ترجمه متوسلی محمد، ۷۶-۷۵.
- صالحی عمران، ابراهیم (۱۳۸۵)، "وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان زن"، پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۱۲، دوره دوم، ۴۱-۶۰.
- ضیائی بیگدلی، محمدتقی (۱۳۸۲)، "موانع اشتغال پایدار و راهکارها"، پژوهشنامه اقتصادی، شماره ۹، ۱۱۳-۱۳۰.
- علیزاده، محمدحسین، نصیری، خسرو (۱۳۸۰)، "بررسی مشکلات شغلی دانش‌آموختگان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی"، حرکت، شماره ۷، ۸۹-۷۷.
- علیزاده، محمد حسین (۱۳۷۵)، "بررسی مشکلات شغلی فارغ‌التحصیلان رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی"، طرح پژوهشی، دانشگاه تهران.
- کوزه چیان، هاشم (۱۳۷۹)، "بررسی وضعیت آموزشی دانشجویان دانشکده‌های تربیت بدنی کشور"، نشریه حرکت، شماره ۴، ۳۷-۵۴.
- کریمی، زهرا (۱۳۸۵)، "موانع اجرای موفقیت‌آمیز سیاست‌های اشتغال در ایران"، نشریه اطلاعات سیاسی-اقتصادی، شماره ۲۳۱ و ۲۳۲، ۲۷۰-۲۸۱.
- لطف‌آبادی، حسین (۱۳۸۱)، "بررسی ویژگی‌های هویت و مهارت‌های تحصیلی و شغلی نوجوانان و جوانان ۱۴ تا ۲۵ ساله مشهد و آمادگی‌های آنان برای ورود به زندگی شغلی بزرگسالی"، مؤسسه کار و تأمین اجتماعی تهران.
- مختاری پور، مرضیه (۱۳۸۲)، "بررسی تاثیر عوامل اقتصادی - آموزشی بر بیکاری و اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهی از دید اعضای هیأت علمی و دانشجویان دانشگاه اصفهان"، نشریه کار و جامعه، شماره ۴۷.
- مشایخ، فریده (۱۳۸۰)، "دیدگاه‌های نو در برنامه‌ریزی آموزشی"، تهران: انتشارات سمت.
- مشرف‌جوادی، بتول (۱۳۷۹)، "توصیف و مقایسه برنامه‌های آموزش رشته تربیت بدنی چند دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی منتخب جهان و ایران"، نشریه حرکت، سال دوم، شماره ۴، ۱۰۱-۸۱.
- مهرعلی‌زاده، بداله و آرمن، سیدعزیز (۱۳۸۶)، "بررسی بازار کار دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی در دانشگاه‌های دولتی"، دو ماهنامه علمی پژوهشی دانش و رفتار، دانشگاه شاهد، سال چهاردهم، شماره ۲۶، ۷۳-۸۶.
- نصرافهانی، بهرام (۱۳۷۷)، "بررسی وضعیت فارغ‌التحصیلان سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۳ دانشکده بهداشت اصفهان از نظر اشتغال به کار و ادامه تحصیل"، مجله علوم پزشکی، سال ۳، شماره ۶، ۳۲-۳۶.
- Bai-Da Qu., 2009. "A Research of the Employment Problem on Common Job-seekers and Graduates", Int. J. Auto. Comp., 6(3): 314- 318.
- Budria, S., Pereira, P. T., 2008. "The Contribution of Vocational Training to Employment", Job-Related Skills and Productivity: Evidence from Madeira Island. IZA Discussion Papers 3462, Institute for the Study of Labor (IZA).
- Bracey, G. W., 2006. "Students do not need high-level skills in today's job market". Education Digest: Essential Readings Condensed for Quick Review, Vol 72, Issue 4. P: 24- 28.
- King-Jang, Y., Chung-Hua, S., Hsing, C., Hsin, I. F., 2010. "Social psychological factors affecting the employment of graduate students in Taiwan", Social Behavior and Personality, 38(9), 1259-1268.
- Ives, B., Valacich, J., Watson, T.R., 2002. "What every business student needs to know about information systems", Communications of the Association for Information Systems, Volume 9, pp: 467- 477.
- Lyons, N.P., 1992, "Women's Education", in M.C. Alkin (ed.) Encyclopedia of Educational Research, New York: Macmillan.

- Laraya, J., 2009. "The Employability of Graduates: A Determinant to Full Employment. School of Accountancy and Management", Centro Scholar University Manila, Philippines. Paper presented at Enhancement of Graduate Employment - Asaihl Conference, 20th to 22nd may 2009.
- Marouani, M.A., 2009. "More Jobs for University Graduates: Some Policy Options for Tunisia", Development Institution and Analyses the long term.
- Mirakzadehand, As., Ghiasy, F., 2011. "Effective factors on the employment status of agricultural graduates in Iran", African Journal of Agricultural Research Vol. 6(2), pp. 432-439, 18.
- Mirzaei, R., Shamekhi, T., Naeli, M.A., Zahedi, Gh., Jazireei, M., 2007. "The relation between higher education and efficiency and occupation of graduates View of university professors, administrators and graduates:" A case study in forestry higher education. Res. Reform. Nat. Resour., 73: 11-26.
- Masri, M.W., 2003. "Vocational Education and the Changing Demand of the World of Work". President: National Center for Human Resources Development Jordan

به این مقاله این گونه استناد کنید:

اسمعیلی، محمدرضا؛ جوادی‌پور، محمد و طالب‌پور، مهدی. (۱۳۹۳). «مدل معادلات ساختاری عدالت سازمانی، رفتار شهروندی سازمانی و سرمایه اجتماعی کارکنان ادارات ورزش و جوانان خراسان رضوی»، پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی، ۴ (۸)، ۴۱-۵۴.